Anul IV — Orăștie, 10/22 Ianuarie 1898 — Nr. 2

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscripte nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva" în Orăștie.

INSERȚIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt a se trimite la adresa: „Minerva" institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Mișcarea națională.

In mișcarea națională a țerii noastre avem să însemnăm câteva vești și fapte mai însemnate.

Tovărășia ce în 1895 o făcuseră ccle trei națiuni nemaghiare din patrie, Românii, Sêrbii și Slovacii, dar' care în urma unor greutăți ivite în sinul însuși acestor națiuni, abia după nume mai viețuia, începe earăși să prindă puteri, și se chibzuească, prin alegii sei, lucrări, cari repetate într'una, stăruitor și cu temeiuri bune, vor deschide pe încetul ochii lumii asupra adevăratelor stări de lucruri dela noi, și vor pregăti sosirea unor vremuri de îndreptare a acestor stări nefirești, destrăbălate chiar.

In 10 Ianuarie n. anume, comitetul executiv ales de Congresul naționalităților din 1895 la Pesta, s'a întrunit, tot în Pesta, și a chibzuit asupra mai multor pași ce ar fi de intreprins întru apărarea națiunilor nemaghiare față de povoiul maghiarisării ce se deslănțue din Pesta peste țeară și bântue atât de desfrênat.

Două lucruri s'au hotărît deocamdată:

Publicarea unui Protest bărbătesc contra pornirilor de maghiarisare și a volniciilor de care se slugește guvernul maghiar față de nemaghiari de câteori acestia vor să întreprindă ceva în folosul neamurilor lor, vre-o lucrare, vre-o mișcare, ba chiar și numai glasul de încearcă să 'și-'l ridice!

Și a doua, ca

Pe la sfîrșitul lui Maiu, a anului curent, să fie de nou conchemat un Congres de naționalități la Pesta, cum fusese cel din 1895.

Protestul s'a și stabilit în acea zi, și s'a publicat la sfîrșitul săptămânii trecute prin foile române, sêrbești și slovăcești. Dăm la alt loc părți alese din el; întreg ar cuprinde prea mult loc în mica noastră foaie. Insemnăm numai, că Protestul e ținut în termini aleși, cumpătați, adevărați și pătruns de multă iubire de neam și de multă grije pentru viitorul popoarelor din această țeară, precum și a țerii însași împreună cu ele!

Chemarea viitorului congres de naționalități apoi, va fi: să stabilească cuprinsul unui *Memorand, care să cuprindă plângerile tuturor trei popoarelor întovărășite*, a Românilor, Sêrbilor și Slovacilor, și care să fie apoi dus și predat M. S. Impĕratului-Rege prin o deputațiune aleasă din sinul tuturor trei națiunilor, dându-i-se în același timp cea mai întinsă publicitate prin foile mari europene.

Lucrurile acestea au supĕrat deja rĕu pe «patrioți» și foile lor, cu oberrabinerul «Pester Lloyyd» în frunte, aruncă foc pe gură asupra conducĕtorilor naționalităților, pentru nouele lor mișcări și planuri.

Foile germane
despre lucrurile de mână duse de „Reuniunea femeilor rom. dela noi, la Viena.

Deși atât de fără sgomot a fost pusă la cale întreagă ducerea țesăturilor românești din comitatul nostru spre desfacere în împĕrătească cetate Viena, ele n'au rĕmas nebăgate în seamă, din contră, au fost mult scoase la iveală și lăudate.

Eată, drept mustră, neavênd loc a le cuprinde pe toate, cum își arată părerea asupra acelor lucruri „*Deusche Zeitung*", o foaie de bun nume și foarte cetită. Ea zice:

»In toată tăcerea s'a deschis aici, în Viena, pentru un timp mai scurt, o expositie, care atât prin bogăția, cât și prin obiectele ei, e vrednică să atragă asupra sa luarea aminte a celor mai largi cercuri vieneze și cu deosebire a doamnelor noastre.

»Doamnele române și ***mai ca seamă țerancele române, fac lucruri minunate în brodărie și în țesĕtorie.*** *Stăruința și zelul Românței în tors și în țesut sunt de minune.*

»Mustrele expuse arată un simțĕmênt și o pricepere bogată în colori și forme, cari sunt *de obârșie adevărată română.*

»Doamnele române au făcut acum cea dintâi încercare de a face cunoscută industria lor de casă și a câștiga pentru ea cercuri mai largi. *Ceea-ce au adus este ceva de mirare și de o mare bogăție.* In întâia linie amint m *„cătrințele"* vĕrgate, întrețesute și cusute cu fire de argint și de aur, mustre de o rară frumseță. Ștergare și serviete minunat brodate, perdele și costumuri. La costumuri a trebuit să admirăm îndeosebi minunatele vĕlitoare și cămeșile gingașe lucrate cu mult gust«.

Protestul
popoarelor nemaghiare din Ungaria în contra maghiarisării.

Eată, în cele următoare, *Protestul* redactat de comitetul executiv al alianței naționalităților. Comitetul s'a îngrijit ca protestul să nu rĕmână fără rĕsunetul dorit, să nu poată fi trecut așa ușor cu vederea, precum s'ar fi putut întêmpla dacă îl publica numai prin foile naționale, în românește, sêrbește și slovăcește, și de aceea 'l-a publicat alăturea și tradus în o limbă cunoscută pretutindenea în Europa, în limba germană.

Stările din Ungaria, începe protestul, create prin întrebuințarea puterii de stat în folosul unui singur neam, au produs între milioanele de *Slavi și Români* nemulțumire și amărîciune, într'o mĕsură așa de mare, încât *comitetul executiv al congresului naționalităților* dela 1895, își ține de datoria sa față de Tron și Patrie, de a atrage luarea aminte a cercurilor hotărîtoare asupra acestor stări neprielnice binelui statului, și de a ridica un *solemn protest* în contra violentărilor, ce se înmulțesc din zi în zi.

In Ungaria puterea de stat nu se silește câtuși de puțin a împăca contrastele, din contră, *ea creează noue si earăși noue ciocniri cu nationalitățile*, cum o dovedește aceasta cel mai nou plan de lege *despre maghiarisarea numelor de comune!*

Vorbind de felul cum au fost mereu jăfuite naționalitățile de drepturile lor, prin legi chiar, protestul amintește legea de naționalități care însăși e prea puțin îngăduitoare, dar' și așa cum e, ea a rĕmas numai *literă moartă.*

Nu este în legea de naționalități nici un singur paragraf, care să nu fi fost călcat de puterea statului și de autorități!

Inainte cu 30 ani cei mai eminenți bărbați de stat ai Ungariei au făcut cele mai hotărîte făgăduințe, că naționalitățile își vor putea avea creșterea lor națională, *începênd dela școala poporală până la universitate*, și că statul va da și el din mijloacele sale la creșterea aceasta națională. Intr'aceea nu numai că această făgăduință nu s'a ținut, ci *statul prigonește și nimicește și acele școli și institute culturale, pe care naționalitățile 'și-le-au creat din propriile lor mijloace!*

Arată apoi cum guvernul chiar și în treburile confesionale (bisericești) se amestecă în chip pătimaș și pĕcătos. Acest amestec, zice, în trebile confesionale din Ungaria, a luat întinderi mai mari prin crearea așa numitelor *„legi politice bisericești".*

In Ungaria ca și în întreg Orientul, *confesiunea* este legată, mai mult sau mai puțin, *cu naționalitatea.* O slăbire a *confesiunii*, este și un *atac la naționalitate! Dar' tocmai de aceea au introdus legile politice-bisericești, ca naținnalitățile să fie slăbite!*

Ear' ca mai nou: parlamentul ungar a primit planul de lege al guvernului despre maghiarisarea numelor de comune! *Acesta e un nou atentat asupra celor 10 milioane de nemaghiari din Ungaria.*

In contra acestui atentat se ridică sentimentul intim al tuturor nemaghiarilor!

Românii, Sêrbii și Slovacii au voit să țină adunări, pentru a protesta sĕrbătorește contra noului atentat la naționalitatea lor. Toate adunările înștiințate conform legii au fost oprite!

Protestăm contra nouelor porniri ale guvernului și dietei ungare. Protestăm contra planului de lege despre maghiarisarea numelor de localități, primit de parlament. Protestăm contra faptelor de volnicie ale guvernului, ca noi să nu ne putem întruni ca *Slovaci, Sêrbi* și *Români!*

Fiindcă sûntem scoși ein dietă și sûntem opriți a ne întruni și a ne ridica vocea contra siluirii conaționalilor nostri, aducem acest protest al nostru la cunoștința lumei pe calea

---

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI"

In Ianuarie.

Ninge, ninge, și zăpada
Peste câmpuri se așterne,
Vêntul fluieră afară
Doina liniștei eterne.

Codru-'și plânge frunza moartă
Corbii fâlfâe în sbor.
Și pe 'ntinderea pustie
Fulgii albi s'așțern ușor.

Ce schîntee strălucește
De departe?... E un sat.
Nu mai ninge, vêntul tace,
Noaptea lungă s'a lăsat.

In deșertul de zăpadă
Trece-o sanie pe văi,
De departe se aude
Sunetul de zurgălăi.

Și zăpada strălucește
Pe întinderea pustie,
Ear' pe cerul plin de stele
Trece luna argintie!..

G. Demetrescu-Mugur.

Istoria unei mame.

O femeie sta tristă la căpătâiul copilului seu, căci era așa de bolnav, încât credea că va muri. Bietut copil era galben de tot la față și sta cu ochii închiși, ear' rĕsuflarea îi era așa de grea, încât parc'ă tot ofta adânc. Muma sta și se uita la el din ce în ce mai îndurerată.

Iacă bătu cineva la ușe; se uită... era un bĕtrân sărac care în loc de îmbrăcăminte se înfășurase într'o vĕlitoare de cal. Afară era o iarnă strașnică. Tot era acoperit de ghiață și de zăpadă, ear' vêntul sufla să-'ți ia rĕsuflarea.

Deoare-ce bĕtrânul tremura tare, muma se duse, cât ațipi copilul puțin, de-'i aduse o ulcea cu bere pe care o puse pe sobă ca să se mai desghețe. Până să-'i aducă berea, bĕtrânul se așezase lângă copil și îl legăna. Mama se așează de partea cealaltă a leagănului și luă mâna copilului a cărui rĕsuflare se îngreuna din ce în ce mai tare.

— Ori nu s'o îndura Dumnezeu cu mine să nu 'mi'l ia?

Dar' bĕtrânul, care era chiar moartea, nu rĕspunse, ci numai dădu din cap. Mama își plecă fruntea și lacrimi nenumĕrate îi curseră pe obraz în jos. Ii venia să leșine, căci de trei zile și de trei nopți nu închisese ochii. Ațipi puțin, dar' nu trecu mult și se sculă înghețată.

— Ce este? întreabă ea uitându-se prin prejur.

Vai! bĕtrânul plecase și luase cu el și copilul.. Ceasornicul cel vechiu din pĕrete care mai înainte mergea: tic-tac, tic-tac, se opri.

Biata mamă eși din casă alergând și strigându-'și copilul.

Pe marginea drumului, în zăpadă sta o femeie învestmântată în negru care îi zise:

— Am vĕzut moartea cum a întrat la tine în casă, și pe urmă a plecat cu copilul tĕu în brațe și repede, mai repede de cât vêntul. Și ce a luat ea, nu mai dă înapoi.

— Spune'mi pe ce cale a apucat? întrebă mama; spune'mi, și o ajung eu.

— Știu drumul, rĕspunse femeea îmbrăcată în negru, dar' nu ți-'l spui, până nu-'mi vei cânta toate cântecele cu care ai legănat suferința copilului tĕu. Imi plac deoare-ce le-am auzit adesea, căci eu sûnt noaptea. Am vĕzut toate lacrimile ce 'ți-au curs din ochi pe când cântai copilului.

— Cânt cât vrei, zise muma, dar' nu mĕ întârzia, că nu-'l mai pot găsi pe urmă.

Noaptea nu vru, și atunci muma își frânse mânile, cântă, plânse. Cântă multe cântece, dar' și vĕrsă lacrime multe.

In sfîrșit noaptea zise: »apucă la dreapta prin pădurea cea mare de brazi; pe acolo s'a dus bĕtrânul cu copilul tĕu.«

In fundul pădurii căile se încrucișau; muma nu știa pe care să apuce. Vĕzu alături un tufiș de mărăcini fără frunze și fără flori și cu crăcile înfășate în ghiață, așa era de ger.

— N'ai vĕzut trecênd pe aci moartea cu copilul meu? întreabă muma pe tufiș.

— Ba, da, rĕspunse el, dar' nu-'ți spun încotro a luat'o până nu mĕ vei încălzi pe inimă, că m'a amorțit frigul de mor.

Muma strînse cu putere la sîn tufișul de mărăcini ca să-'l însuflețească, și spinii lui îi sfășiară carnea; sângele îi curse în picături mari. Dar' tufișul de mărăcini se umplu de foi verzi și frumoase, ba îi crescură și flori în mijlocul nopții fiiguroase de iarnă, căci e puternică căldura care ese din inima mumelor întristate.

Tufișul de mărăcini îi arĕtă calea.

Ajunse pe marginea unui lac mare pe care nu se afla nici luntre, nici nimic. Ghiața de pe lac nu o putea ține, căci nu era destul de groasă, și apa îi era adâncă de n'o putea trece cu piciorul, și cu toate acestea trebuia să o treacă ca să-'și găsească copilul. Se culcă pe pământ spre a soarbe toată apa din lac, dar' lucrul acesta nu era cu putință

publicității, *și declarăm sărbătorește, că Românii, Sârbii și Slovacii nu vor înceta a lupta neînfricați pentru drepturile lor naționale, pentru egala lor îndreptățire, până-ce vor ajunge la țintă. pentru-că aceste drepturi pot fi pe un timp tăgăduite ori călcate cu sila, ele însă sunt și rămân neperitoare!*

Budapesta, la 10 Ianuarie 1898.

Comitetul executiv al Congresului naționalităților, ținut la 1895.

Știri Politice

Inarmări rusești la hotare!

De anul nou, guvernul muscălesc a dat frumoase vești împărățiilor vecine, Austro-Ungariei și Germaniei, ca daruri de anul nou. In coastele dinspre Rusia a fiecărei împărății, a mai așezat *câte un întreg corp nou de armată,* anume unul în Vilna, altul în Chiew, (un corp are atâta ostășime, cât, bunăoară Ardealul nostru întreg!) Toată lumea a rămas isbită de această puternică sporire de armată spre hotarele noastre, într'o vreme când ni-se tot cântă de »pace« și ear' »pace«. Dar' lucrul s'a făcut fără sgomot, cât abia 'l-au și băgat de seamă. Tot așa nebăgat în seamă, Rusia 'și-a sporit în anii din urmă îndoit și întreit toate felurile de arme spre aceste granițe.

In Austria

svîrcolirile naționale sunt încă tot crunte. S'au deschis dietele provinciilor. Cearta din dieta mare din Viena, a trecut acum în acestea. Nemții dau din mâni și din picioare, negermanii nu se lasă odată cu capul.

Noul guvern vienez însă, cu Gautsch în frunte, pare a inclina ear' spre vechile păcătoase drumuri bătute, ale puterii nemțești peste celelalte, spre a împăca pe Nemți. Dar' acum îi vor sări în cap Slavii, cum în rîndul trecut îi săriseră lui Badeni Nemții, și pace tot n'are să fie până nu s'a face dreptate tuturor popoarelor!

O afacere penibilă.

Peripețiile fondului administrat de T. Liviu Albini, și urmărirea mea din pricina acelui fond.

Pentru cei pe care i-ar interesa, iată, în schițare istoria deținerii mele în săptămânile din urmă la Alba-Iulia, pentru fondul monumentului lui Iancu.

Dl *T. Liviu Albini* este arestat de aproape 2 luni de tribunalul reg. din Alba-Iulia, pentru cuvêntul că nu ar putea da dovezi destul de tari că banii ce s'au adunat în 1894—1895 pentru a ridica un monument, o cruce frumoasă, la mormêntul dela *Cebea* a eroului Avram Iancu, ar exista încă și nu s'ar fi risipit cumva, precum să bănuește în unele cercuri române și mai ales maghiare.

Eu, care pe la mijlocul lui Octomvrie 1895, părăsind Sibiiul, am încunoștiințat primăria orașului Sibiiu, că întreg acest fond cu toate documentele lui rămâne în sama dlui T. Liviu Albini singur, despre ce s'a luat și protocol, mă țineam foarte adăpostit de ori-ce neplăcere, de ori-ce răspundere viitoare.

Pe ziua de 23 Dec. n. 1897 însă, mă trezesc citat la tribunalul din Alba-Iulia — »büntető ügyben«. M'am dus de tot liniștit, sigur fiind că mă ascultă în cauza fondului, și atât. Nebănuind nimic nici nu mi-am luat macar cu mine, dovezile ce puteam lua, că asupra mea nu poate cădea nici o răspundere pentru acel fond. Când colo, după o ascultare amănunțită de 3 ore, judele de instrucție mă declară și pe mine deținut până la ascultarea martorilor mei despre partea mea în îngrijirea fondului!

Urmărind cu luare aminte purtarea judelui de instrucție față de mine, se va încredința ori-cine însă, că stând eu peste 3 săptămâni (24 zile) deținut, două din trei părți a acestui timp, am fost jertfa unei perfidii și a unei răutăți, pe care o simți, o vezi de-o poți prinde cu mâna, dar' — n'ai ce-'i face, fiind bine învălită în aparențe legale, ca să nu te poți atinge de ea!..

In 12 Decemvrie 1894, dl T. Liviu Albini avea să între în temnița din Cluj pe 2 luni să-'și împlinească pedeapsa ce i-se dictase într'un proces de presă. Pentru monumentul lui Iancu incurseseră deja vre-o 2500 fl. Deodată să aude că ministrul are gând să confiște banii și să urmăreească pe colectanți, ba chiar și pe cei-ce au jertfit spre nobilul scop.

»Ce'i de făcut?« — se întrebau cei din jurul institutului tipografic și din redacțiile ce arangiaseră colecta. Să se treacă, să zicea, răspunderea de pe Liviu Albini pe un altul care e liber, ca venind lucrul la confiscare, noul răspunzător să iee înțelegere cu ceialalți ce să facă, să dee banii, să protesteze, să apeleze ori-ce?etc.

Mi-s'a cerut să primesc eu răspunderea de administrator, dând la mâna lui Liviu Albini o chitanță, prin care să recunosc, că toți banii incurși până la întrarea lui în închisoare, aproape 2500 fl., la plecare mi-'i-a predat mie precum și grija mai departe de fond. M'am împotrivit foarte mult și hotărît acestui lucru, rugându-'i să mă lase în pace, să nu mă amestece în chestia asta gingașă, în care de fapt nu mi-să da o controlă și o putere nemijlocită. Să iee răspunderea vre-un altul care e în administrația institutului și are de fapt lucru cu banii, eu sunt mulțumit dacă-'s lăsat în pace să-mi fac cu conștiință și din tot sufletul foaia ce mi-se încredințase. Părea că simțam că într'un joc nenorocit sunt împins, prin care numai neplăceri îmi pregătesc pentru timpuri viitoare, când mi-ar putea fi de-ajuns cele ce atunci le voiu avea...

Dar' atâta s'a stăruit că nu e pe cine numi, că nu e nimeni așa de potrivit, independent, inofensiv etc., până, cu greu, am dat chitanța. De fapt banii nu i-am luat în primire.

După eșirea din închisoare dl L Albini a fost citat la poliție în cauza fondului. D-Sa a arătat cuita mea și a zis: cu dl Moța singur aveți a face în chestie, eu n'am mai luat napoi fondul. S'a făcut înștiințare la ministru, și, în urma instrucției primite de acolo, poliția chemând de nou la sine pe dl Albini, îi spune că *nu primește răspunderea lui Moța*, căci Moța i-a fost numai substitutul dênsului, alui Albini, până a fost închis. Dar' dacă-'i vorbă și de mine, ne face *pe amêndoi* răspunzători! Și a adus sentința de confiscare peste amêndoi: să dăm în 15 zile banii! Afară de aceea Liviu Albini judecat la 5 zile arest, eu la 3.

Dacă pe temeiul cuitei, dl Albini să putea destace de această chestie, mi-să dădea fondul de fapt în îngrijire, sub o controlă oarecare. Dar' scopul acesta n'a reușit. Ministrul, și la îndrumarea sa organele polițiale, nu m'au primit: a rămas eară starea de mai nainte, faptic fondul în grija dlui Albini.

Eu ar fi trebuit să-'mi cer acum napoi cuita fictivă ce-'i dasem și mi-ar fi și dat'o, dar' noi am apelat contra sentenței de confiscare la ministru și cu hârtiile de pân'aci, avea să facă și cuita drumul la ministru.

Intr'aceea în Octomvrie 1895 eu am plecat din Sibiiu. La plecare am mers în 12 Oct. la primăria orașului și am rugat'o să iee la cunoștință, că eu depun pentru viitor ori-ce răspundere în afacerea fondului, că rămâne întreg cu toate documentele earăși dlui Liviu Albini. S'a luat protocol.

La timpul seu recursurile au venit napoi dimpreună cu toate hârtiile aparținătoare lor. Eu însă am uitat aproape cu totul de cuita mea despre 2500 fl. și n'am mai cerut'o dlui Albini. *Dar' eram și adăpostit contra ei prin protocolul dela 12 Oct. 1895 dela primăria Sibiiului, care era o nimicire a acelei cuite!*

Când acum pe dl Albini l'au arestat, nainte cu vre-o 2 luni, pentru fond, i-s'a făcut perchisiție, și tribunalul a pus mâna pe toate hârtiile ce să refereau la acest fond, între cari și — cuita mea uitată!

Pentru a fi ascultat privitor la această cuitanță, am fost eu citat pe 23 Dec. trecut. Judele de instrucție știa deja ce preț avea hârtia, căci ascultase privitor la ea pe însuși dl Liviu Albini, care îi spusese adevărul că rolul meu în administrarea fondului a fost curat formă și chitanța e fictivă, că el nu mi-a dat nici un ban; ascultase și pe dl I. Russu-Șirianu care a semnat chitanța ca martor, și și d-sa spusese că... s'a dat fondul în sama lui Moța, *dar' eu n'am văzut!*

Așadar însuși martorul subscris declarase *că n'a văzut să mi-să fi dat banii* scriși în cuită; însuși dătătorul recunoscuse *că nu mi-a dat nimic;* întrebat eu, am declarat la rêndul meu că cuita e fictivă și toată rola mea a fost o formă goală, căci chiar ministrul nu m'a primit răspunzător, deci nici nu pot da sama de nimic.

Deja asta putea fi de ajuns ori-cărui jude, pentru a mă lăsa în pace. Dar' aci fiind vorba de arangearea unui »scandal valah«, judele mi-a întins o cursă în care m'am prins prea ușor: m'a întrebat prin cine aș putea eu dovedi că n'am avut acel fond la mână?

— Prin înșiși martorii subscriși pe cuită, Russu-Șirianu și Ilariu Banciu, prin însuși Liviu Albini, cari vor mărturisi că nu mi-s'au dat în fapt banii, dar mă pot provoca și la directorul de pe atunci al »Institutului Tipografic« Victor Dressnandt, aflător tot acolo, la G. Moldovan fost în acea vreme contabil la același institut, cari vor ști și ei, că nu mi-s'au dat banii.

Atât i-a trebuit judelui și îndată m'a declarat deținut până să-'mi asculte dar' martorii numiți! Am apelat la tribunal contra deținerii, dar' tribunalul a aprobat, ca mâne, ordinul de deținere.

Și aci să începe apoi jocul cu mine și cu libertatea mea. Voiu arăta ce joc, lăsând pe cetitori să-'și facă singuri judecata asupra unei astfel de purtări oficioase, »justițiare«, »legale«.

In 23 Dec. s'a ordonat deținerea mea. In 24, fiind zi de ședință la tribunal, apelația mea să refera după amiaz. Eu însă deja *nainte* de ședință m'am cerut la judele de instrucție și l'am rugat să aducă, prin referent, la cunoștința tribunalului, că eu, în credință că tribunalul *banii* îi caută, nu arestări scandaloase, nici șicanări de oameni, mă îmbiiu să depun la tribunal în bani gata, nu numai suma ce, după acea cuită nenorocită, pare a fi ajuns vre-odată în mânile mele, ci chiar întreagă suma de bani ce să caută la Liviu Albini, vre-o 4000 fl. Dar' să mă pună pe picior liber, și de mă va afla câtuși de cât vinovat, acolo sunt banii, să-'i ție.

Judele însă cu cât, cu mât, — *nu mi-a împlinit rugarea,* n'a avisat pe referent despre îmbieciunea ce fac. *După* ședința tribunalului apoi, încunoștiințându-mă că tribunalul a aprobat deținerea, mi-a luat la protocol îmbieciunea, cu însemnarea că o va așterne tribunalului în ședința viitoare. Asta Vineri în 24 Dec. Și mă liniștea judele că cu ascultarea au să treacă *abia »câteva zile«* .. Ei, mă gândeam, dacă va ținea numai câteva zile, fie și o săptămână întreagă, stau pe pace și aștept.

Lunia viitoare, în 27 Dec., a venit în cauza mea la Alba-Iulia stimabilul domn *Ioan Mihaiu* din Orăștie și soția mea. Uimiți de această deținere, au întrebat ce e de făcut? »Ofer, dle jude, zicea dl Mihaiu, ori-ce sumă de bani drept cauție pentru nepotul, dar' să fie liberat« — »Nu e lipsă, și, după legile de aici (din Ardeal) zicea judele, nu este cauțiune, dar' să fiți pe pace că asta va merge repede; uite, de nu erau aci sărbătorile, doar' pe azi-mâne erau ascultați martorii«.. Așadar' era vorbă de un termin de 5—7 zile în care să se isprăvească prostia. I'am rugat și eu să fie în așteptare.

Vineri în 31 Dec., m'am presentat ear' la jude, întrebând de n'au sosit încă ascultările martorilor mei? — „N'au sosit". — Vă rog dle jude să urgeați la locurile respective trimiterea ascultărilor; eu dau banii de lipsă pentru 2 telegrame, să aveți bunătate a le trimite. — „Nu-'i lipsă de telegrame, doar' dacă scriu azi, mâne e în Sibiiu și Arad, dar' iacă îți făgăduesc, că de nu vin pe mâne, apoi pe poimâne (în 2 Ian.) le urgez"!

Ce era să fac? Vězusem din cea dintâi zi o lipsă absolută de bunăvoință. Acum mi-se dovedea tot mai lămurit, că să lasă par'că anume să se lungească cât numai să va putea comedia, pentru-ca eu să simt că am de lucru cu o justiție din milleniul al doilea! Ce era mai ușor ca o telegramă de 3—4 cuvinte, pe care o plăteam eu? Dar' nu vrea, deși eram de 9 zile deținut. »Dar' cu ofertul meu de-a depune banii, ce e dle jude? De-atunci au fost 2—3 ședințe la tribunal; n'a hotărît nimic?« — Dacă și să-'i pui, nu te sloboade de aici!

Adecă ofertul nu mi-'l așternea de loc, și nu mi-l'a așternut nici până azi! Să zice că e contra procedurei penale. Atunci de ce a luat la protocol cererea, și dac'a luat'o, de ce n'a supus'o desbaterii, să mi-o respingă tribunalul?

In 2 Ian. m'am cerut la judele, ca să-'i aduc aminte de făgăduință, să urgeze ascultarea la Sibiiu și Arad. Nu m'a primit la vorbă!

In 3 Ian. m'am cerut iarăși: nu m'a primit.

In 4 Ian. m'am cerut de nou. — »Ce poftești?« — Te rog dle jude, să urgezi ascultarea martorilor mei și trimiterea răspunsurilor lor, pentru-că îmi spuneați că va dura 5—6 zile și cată acum sunt deținut acuși de 2 săptămâni și nu mai sosesc! Eram ca sigur că primesc următorul răspuns: »Ți-am spus că de nu vin pe 1 Ian., pe 2 Ian. urgez. Ai de lucru cu un jude regesc, în oficiu, țin la demnitatea cuvêntului dat și nu aștept atâtea îmboldiri, ci am și tăcut'o pe când ți-am făgăduit!«... Dar' așI El me întimpină cu vorba: »Apoi n'or fi ele așa iute 2 săptămâni«... dar' socotind și vězând că ba zeu, poimâne sunt, i-s'a părut poate și lui prea groasă giuma, și haid să mă »mângâe« cu adevěruri interesante! »Ei, vom urgea, dar' eacă îți pot spune că *dl procuror a scris deja ieri* să vie mai iute ascultările și așa zilele acestea trebue să sosască!

După amiaz, în aceeași zi, dl Dr Aurel Muntean, advocat în Orăștie, vine la mine, trimis din partea soției, să-'mi iee cauza în apărare. »Voiu merge la Cluj, la procurorul suprem, îmi zicea dl Dr. Muntean, eventual și la Pesta, să întrevin pentru liberarea D-Tale, căci dacă însuși Albini, care ar avea poate interes să spună că ai avut banii, recunoaște că nu ți-a dat nimic, și și martorul Russu scris pe cuită zice că n'a văzut să ți-să fi dat banii, nu mai văd motiv să fiii ținut aici!" Dar' judele meu gurădulce de colea: »Ei, faceți cum vreți, dar' eu vě zic să nu mai umblați, că în 2—3 zile sunt aci ascultările, că și dl procuror a scris epistole private ieri, și trebue să sosască«. — »Apoi, să așteptăm dară, dle advocat, am zis eu, și zilele astea«, (până pe Vinerea viitoare, în 7 Ian.) Și advocatul meu s'a întors acasă, întemeiat pe vorba oarecum »oficioasă« a judelui.

Ca mâne însă, în 5 Ian., dl Dr. Muntean, a venit iar' la A.-Iulia. L'am rugat să scrie și d-sa la Sibiiu și Arad pentru grăbirea ascultărilor, să nu se întemeieze pe »epistola privată« a procurorului, care să poate perde, să poate uita în buzunar, și n'ai cu cine te răfui, căci oficios, în ciuda tuturor oficioaselor făgăduințe, eată nu s'a făcut și nu să face nimic! Ocasional însă ni-s'a dat să întâlnim pe procurorul Csiki în cancelaria prinsorii. Dl Dr. Muntean discuta cu el asupra cauzei mele, când eu am întrat. Procurorul ne liniștea, că el încă vede și din corespondența mea că voiu fi nevinovat și va scrie el însuși la Sibiiu și Arad și atunci trebue să sosască ascultările. Va scrie?!

— »Dar' n'ați scris încă dle procuror?«, l'am întrebat eu repede, ca să mă încredințez de ce spusese judele, că ar fi scris.

— *Nu, eu n'am scris!*

— Ei, poftim dle advocat. Eată cum sunt eu purtat cu povești și opăcit în a-'mi vedea de afacere!

Și dl advocat i-a spus procurorului ce declarase judele în numele lui! Zăpăcit că, fără voe, și-a făcut judele de minciună, procurorul începe să-'l copere: — Ei, eu n'am scris, dar' *poate* să fi fost la mine, *poate* se-'i fi făgăduit, dar' uite, acum negreșit am să scriu, deja azi...

Vineri în 7 Ian. dl Dr. Marciac mi-a adus niște cărți de cetit, predându-mi-le cu vorba: de-'i mai avea timp să le cetești, că martorii ți-s'au ascultat deja, trebue să sosască azi mâne fasiunile. — »Azi ori mâne, adauge judele, va trebui să te lăsăm acasă, de sigur«. Arătându-'mi neîncrederea mea în această a 10-a făgăduință, m'am depărtat.

Sâmbătă în 8 Ian. am adresat o telegramă advocatului meu cu cuvintele: »Rog urgează trimiterea fasiunilor« — căci nu mai sosau.

Nobilul jude însă, mi-a opăcit la el telegrama! Aflând eu că nu mi-a trimis'o, m'am cerut ca mâne la dênsul și l'am întrebat.

— Apoi d-ta telegrafezi aci să urgeze advocatul. Dar' de unde știe el pe cine am recercat noi pentru ascultarea martorilor?

— Dor' d-ta i-ai spus, dle jude, în fața mea, că tribunalul din Sibiiu și cel din Arad!

— Ei, apoi el n'are să se mestece în treaba noastră; urgem noi de aici oficios când e de lipsă!

Eată, mă rog, că-'și arăta pe față necazul că eu mă interesez de afacere și nu-'l las s'o lungească cât dorește el. Advocatul avea drept și d-sa să se intereseze, căci îl împuterniceam. Și apoi a semnat telegrama, că poate totuși să fie trimisă!.. După-ce a ținut'o opriiă o zi! Ce va să zică asta? In urmă îmi zice:

— Iacă dela Sibiiu au venit ascultările, și toate celea au spus acei domni (V. Tordoșan și V. Dressnandt), *numai la ce trebuia, nu au dat răspuns,* că adecă D-Ta ești nevinovat! Trebue să trimit înc'odată rechisiția napoi să fie întrebați și mai aspru!

Am primit cu un zimbet ironic și trist această nouă isbire în inima mea.

— Ei bine, poate n'or fi știind nici ei mai mult. Liviu Albini nu le-a fi spus lor toate lucrurile acestea din fir în pěr.

— Ba știu, că foarte multe spun, dar' la aceea ce trebuia, au încungiurat răspunsul. Știu ei bine, căci Liviu Albini spune că până

---

cu toate că biata mamă credea că se va întêmpla vre-o minune ca să o ajute.

— Nu te mai osteni de geaba, îi zise lacul, ci ai mai bine să facem o învoială amândoi. Mie îmi plac mult mărgăritarele, și n'am văzut de când sunt mărgăritare mai strălucitoare de cât ochii tăi. Dacă mi-'i dai mie, cu lacrimi cu tot, te duc până la locul unde stă moartea și unde 'și ține copacii și florile, căci în flori și în copaci schimbă ea viețile oamenilor.

— Ce n'aș da numai să ajung până la copilașul meu! răspunse muma; și plânse din nou așa de tare, încât în cele din urmă ochii îi căzură în valuri, unde fură schimbați în mărgăritare prețioase.

Lacul o ridică ca și cum ar fi stat într'un leagăn și o puse jos pe malul de dincolo. Acolo dădu de o locuință ciudată și mare de ținea sute și sute de pogoane. Nu știai ce era: munte cu păduri și cu peșteri, ori o grămadă de pietri și de cherestea. Dar' biata mumă nu putu vedea nimic de oare-ce își lăsase ochii lacului ca să o treacă.

(Va urma).

a fost el închis, *chiar cheia dela bani era la V. Tordoșan!* Cum să nu știe dară?

— Așa? Eu asta n'o știam. Apoi la tot cazul e foarte frumos dle jude, că eu, despre care și Liviu spune că n'am primit nici un ban, sînt închis, ear' cei la care erau și cheile dela bani — sînt liberi!

— Da, dar' V. Tordoșan nu vrea să recunoască că e așa!..

Și acum poftește omule și mai stai vre-o săptămână deținut, întâi pentru prostia ori a celui-ce a formulat întrebările, ori a celui-ce le-a pus așa de scrintit, încât întrebații răspunzând la ele, la toate au dat lămuriri, numai la ce se aștepta, nu, a doua pentru șovăirea celor-ce avuseră dar' și cheile!

Și a trebuit să mai stau o săptămână deplină. Dumineca trecută, în 16 Ian. au sosit a doua-oară ascultările, în cari martorii recunoșteau hotărît nevinovăția mea deplină. In urma acestora am fost pus numai decât pe picior liber.

Dar' m'am întrebat acum, dacă această a doua ascultare s'a făcut în 7 zile, dintr'o Duminecă până în cealaltă, de ce întâia a durat aproape de trei-ori atâta, 18 zile? Și răspunsul 'l-am avut, precum îl poate avea oricare cetitor, în purtarea judelui de instrucție, care din întâia zi deja, ca și 'n celelalte următoare în toate, mi-a dovedit în chip neîndoios, că vrea să mă facă să-'i simt »puterea« și nobleța și... pintenii!

„Nu este tirănie mai cruntă ca cea exerciată la umbra legilor și păstrând aparențele justiției" — zice un mare cugetător francez, pare-'mi-se Rousseau. Cunoșteam demult vorba asta, dar' nici când nu am fost înțeles în toată grozăvia lui tristul adevăr al ei; acum îl înțeleg!.. Căci să ai ceva vină, tot te mai mustri însuți, dar' să fii perfect nevinovat, și totuși să-ți muște inima cu atâta... sânge rece și par'că cu sete chiar, e a te simți cu desăvîrșire în atmosfera pe care o caracterisează așa de adevărat scriitorul francez.

*

Ca mai nou: Dl Slavici și dnii Dimitrescu și Bibicescu, au declarat așa de sărbătorește că banii sunt toți în mânile dumnealor, și declarația au trimis-o legalisată de consulatul austro-ungar din București, la tribunalul din Alba-Iulia. Dl Liviu Albini 'și-a cerut pe temeiul acestui act liberarea, dar' tribunalul i-a respins cererea, căci nu vrea să dee documentului valoarea ce s'ar cuveni, ci urmează cu cercetările mai departe, ca și cum nici n'ar fi sosit. Pentru-că, e prea adevărat, nu *banii* îi caută guvernul maghiar și onorabilul Jeszenszky, cari au pus la cale toată tragicomedia, ci să facă *scandal,* să mărească amărîciunea între Români, ear' când asta le e ținta, se acață de toate paele (când nu au bârne de-ajuns), și roscolesc toată pulberea, ridicându-o în nori peste capetele noastre.

Ioan Moța.

CORESPONDENȚA

Concertul dela Deva

Deva, Ian. 1898.

Domnule Redactor,

Concertul împreunat cu *producțiune teatrală,* dat de corul mixt al bisericii gr.-or. române din Deva a treia zi de Crăciun, cu bucurie pot să vă vestesc, că a fost tot așa de reușit ca și concertele de mai nainte ale aceluiași harnic cor, ba pot zice că a fost chiar un bun pas *înainte!*

A fost și foarte bine cercetat. Sala mare a »Redoutei« plină, căci publicul e tot mai mulțumit de concertele harnicului învățător *Toma Roșu* cu corul condus de d-sa.

Representația teatrală a reușit cu mult superioară celei date de diletanții unguri din »societate«, deși diletanții români au fost măestri și din popor. Piesa jucată a fost »*Sărăcie lucie*«, de persoanele: Petru Muntean (Iernilă), Ecaterina Muntean (Veselina), Toma Roșu (Iota), Dionisiu Duma (Liliac), Romul Popa, (Viligă), Petru Vinga (Sanda). Onoare lor, căci bune străduințe și-au dat și frumos au reușit!

Corul, care a mulțumit deplin pe ascultători prin frumoasa executare a pieselor luate în program, poate fi asemenea mândru de nivelul la care s'a ridicat în cultivarea muzicei naționale. Noi ne bucurăm îndoit de existența lui, ne bucurăm de el ca Români, și ne fălim de el, ca Deveni!

Rugăm să-'i publicați cu numele pe membrii acestui harnic și sîrguincios cor. Eată-'i:

D-șoarele: Rosa Pop, Elisa Pop, Ecaterina Muntean, Vilma Cobori, Elena Ghila, Sofia Popa, Maria Marina, Letiția Marina, cari toate s'au presintat în mândru port național!, Rosa Bîra, Vilma Bîra măritată Voina și Sofia Ghila. m. Dumitru, cu totul 11 dame; — apoi bărbați: Dionisie Duma, Mihaiu Orădean, Ioan Străjău, Petru Vinga, Petru Popa, Romul Popa, George Voina, Ioan Chertes, Nicolae Chila, Ioan Muntean, N. Ghișa, Nicolae Todor, Petru Muntean, Ioan Niculă, Todor Iancu, Alexandru Șebești, August Bîra, Iosif Lupaș, Silviu Bîra, George Bocoș, Carol Cozian, August Stoica, Ioan Susan, George Igna, și Ioan Duma, cu totul 25 bărbați.

Reușita mare a concertului și teatrului să poate socoti și după *venitul curat* ce a fost, și care atinge suma de ***120 fl.***

Dee D-zeu să nu-'și peardă nici odată zelul dovedit până acum, făcându-ne bucuria de-a concerta cât de des, spre plăcerea noastră și spre fala lor proprie și a conducătorului lor harnic.

X.

PACEA LUMII

Pentru China.

Pacea lumii par'că începe a-'și urî tot mai mult propriul nume, și acușiacuși o să 'și-'l schimbe cu cuvântul «ceartă» ori chiar cu fiorosul «războiu».

Lăcomia asupra Chinei e materia explosivă ce amenință să iee foc. Germania cu soațele sale, vreau să pue singure stăpânire peste nesfîrșita împărăție, ear' Anglia nu vrea nici ea să rămână pe de laturi, de aceea zilele acestea un ministru englez a declarat hotărît, *că Anglia e gata să-și apere interesele sale în China, chiar și cu riscul unui războiu,* căci are în apele chineze o flotă destul de puternică, care să dea piept cu cei-ce ar cerca să o scurteze în străduințele sale.

Ear' între Rusia și Anglia, a isbucnit ceartă în toată forma pentru ținutul Mandju din China și una și alta voind să aibă drept asupra ei și nici una voind să fie îngăduitoare față de ceealaltă!

Umbra albă...

In poveștile despre suflete călătoare, care din când în când mai vin din lumea lor liniștită și rece, pe lumea asta, și se arată în preajma casei în care au locuit, — umbra albă de femeie, vine des înainte. Se ivește în părțile mai dosnice, întunecate, a curților, prin unghere de ambituri, printre zidurile vechi și părăsite etc. De prins nu o poate nimeni prinde, să strige la ea n'are nimenea curagiu, căci d'ar face-o, ar muri, și-apoinici n'ar fi de vr'un folos, căci alba umbră de pe altă lume nu se sparie, ci piere numai, dacă nu-'i dau pace. Se arată atunci, când pe familie o așteaptă mari nenorociri. Moartea este însoțitoarea ei, jale și pustiu vine pe urma ei.

Despre familia împărătească din Viena să spune că e des prigonită de arătarea albei umbre a unei femei. Soldații cari țin pază înlăuntrul Curții vechi și mari, pe la cele multe uși și unghere ale ei, povestesc multe istorii, că au văzut colo și colo, atunci și atunci o umbră albă în cap de noapte... Demult nu se mai auzia să se fi arătat, dar' nainte cu vr'o lună, ci-că un soldat ce sta de pază la treptele ce duc în capela (bisericuța) castelului din Schönbrunn, a văzut ear' fioroasa arătare. Sub treptele castelului este o ușe ce duce la odăile fostului principe Francisc Carol, printr'un ambit neumblat. Aproape de miezul nopții, soldatul vede prin ușa de sticlă că tot ambitul e luminat. Se duce să vadă ce e, că știa că oameni acolo nu-'s, și vede o umbră albă, ca într'o haină largă, umblând prin ambit, părea că lunecă așa încet mișca. A alarmat varda și au venit și ceialalți paznici, dar' n'au mai văzut nimic, și lumina și umbra perise.

Despre soldat s'a adeverit că e un tinăr deștept și curagios, care n'a putut să se sparie numai așa, ci că 'i-s'a arătat în adevăr vedenia. Și lumea a început să tălmăcească, care după felul seu, ce să fie însemnând această nouă arătare a albei umbre rătăcitoare printre zidurile împărătescului castel?...

NOUTĂȚI

Rugăm pe stimații cetitori să grăbească cu trimiterea prețului de abonament la foaia noastră!

Alegerea de protopresbiter gr.-or. în Deva, s'a ținut ieri în 8/20 Ian. sub președința rev. domn asesor consistorial Moise Lazar. Candidați au fost trei, dar' voturi au primit numai doi, și anume: *Nicolau Șinca*, paroch în Biscarea, a întrunit 23 voturi (din tract), ear' dl *George Roman*, paroch în St.-Micleușul-mic, (diecesa Aradului) a întrunit 15 voturi, mai cu seamă din Deva. Al treilea candidat, dl Cotuț, nu a primit nici un vot.

*

Petrecere cu dans în Orăștie. După o pausă de vre-o câțiva ani, tinerimea română din Orăștie s'a hotărît a arangia în carnevalul acesta o petrecere cu dans. Comitetul arangiator să va constitui azi ori mâne. Venitul curat va fi destinat *„Reuniunii femeilor rom. din comitatul Hunedoarei"*.

*

„Zlăgneana", institut de credit și economíi în *Zlagna*, și-a început activitatea în 19 Ian. n. cu un capital de 50.000 coroane. Deschiderea noului institut românesc de bani pentru Zlagna și jurul seu bogat în Români, s'a făcut cu o frumoasă solemnitate, și stă sub conducerea unor bărbați în care avem toată încrederea că la bine și la frumos resultat au să ducă institutul. Președinte al Direcțiunii e dl profesor seminarial *Dumitru Comșa*, ear' director dl preot *Emmanuel Beșa*. Însemnătatea noului institut e fără îndoială mare, căci de la poalele »Dealului mare« până la Zlagna și în jur, locuesc peste *100.000* Români, cari erau siliți să iee împrumut numai dela banca ungurească din Zlagna, care a crescut repede, hrănind o mulțime de străini aci. Dorim »*Zlagnenei*« cel mai strălucit viitor și mare isbândă!

*

Un nou dar al M. S. Regelui Carol I. Regele României ține să-'și încoroneze glorioasa ședere în tronul Terii-Românesti, cu tot mai multe fapte nobile, care să-'i pomenească numele iubit prin generațiuni multe, departe în viitor. Acum de curênd, întru aducere aminte de tămăduirea Principelui Ferdinand din boala crudă ce-'l atacase, M. S. Regele a hotărît să înființeze pe moșia dela Slobozia-Zorleni un asil în care să se primească și îngrijească în toată vremea câte 30 de copii orfani de țerani.

*

Comitetul „Reuniunii femeilor române din comit. Hunedoarei" e conchemat pe mâne la o ședință, în Deva.

*

Altă ardere cu petroleu. Abia de 2 luni, în Orăștie s'a întêmplat deja a treia nenorocire din umblarea fără grije a servitoarelor, cu petroleu. Nainte cu vre-o 2 luni servitoarea notarului public din loc s'a ars cu terpentin de-a costat'o vieața. Mai săptămâna trecută servitoarea dlui advocat Dr. Böck s'a ars cu petroleu pe jumătate trup; acum a treia: servitoarea dlui protopretor Fodor, voind să aprindă focul, ca lemnele să iee mai curênd flacără, a turnat petroleu pe ele, dar' se vede c'a mai fost vre-un jar nestîns, și petroleul deloc a luat foc și focul s'a întins și asupra sticlei din mâna nenorocitei, a explodat și a umplut'o pe față și pe pept și pe mâni, și a ars'o cumplit de tot, încât a murit în chinuri grozave.

*

Casina română din loc face cunoscut domnilor membri, că mâne, Duminecă, la orele 4 d. a. se vor da în localul casinei, în subabonament ziarele.

*

Posturi de vicenotari sînt deschise în cercurile notariale *Simeria* (Piski), *Vălișoara, Șoimușul-mureșan* și *Bérseu.* E escris concurs. Alegerile să vor întêmpla în zilele următoare: la Simeria în 21 Ianuarie (venit fix 300 fl.) la Vălișoara în 25 Ianuarie (venit: 200 fl. și venitul pentru conducerea matriculelor, etc), la Șoimuș în 25 Ianuarie (venit 300 fl. și venitul pentru matricule), la Bérseu în 22 Ianuarie (venit 400 fl.)

*

Lumină electrică în Orăștie. In ședința de ieri, Vineri în 21 Ian., representanța orașului Orăștie a primit ofertul dlui *Rudolf Kaess* pentru a întroduce lumina electrică în oraș. Indată-ce hotărîrea va fi ridicată la valoare de drept, se pot începe lucrările.

*

Foc în Orăștie. Sâmbăta trecută, în 15 spre 16 Ian. n. noaptea un foc puternic isbucnit în partea dinspre stație a orașului, a alarmat pe locuitori și mai ales pe pompieri. Focul să vedea a fi mare și un vênt ușor îl spriginea. Era șura economului *Ioan Gelmărean*, dela biserica gr.-or. peste drum, care ardea, și din care să aprinsese și a vecinului seu *Frits,* și pe cari focul le-a mistuit de n'au mai rămas decât zidurile. Erau pline de nutreț. Economul Gelmărean era asigurat, vecinul seu însă nu. Să crede că focul ar fi fost pus.

*

Notar cercual la Luncoiul-de-jos (pretura Bradului) în locul răposatului Nicolau Fugătă, se va alege la 25 Iunuarie n. c. Cercul se întinde peste comunele: Luncoiu-de-jos, Luncoiu-de-sus, Scroafa, Podele și Ruda, și aduce venit peste 1200 fl.

*

Vama orașului Orăștie se pune în nouă licitație dela 1 Febr. n. încolo, după-ce dl *V. N. Ridu* a abzis de arênda ei pe viitor. Licitația are loc în 22 Ian. la casa orașului.

*

Nouă școală civilă ungurească în Orăștie. Ministrul de instrucțiune a hotărît deschiderea alor 6 nouă școale civile, sau mai bine fabrici de maghiarisare, prin părțile nemaghiare, dintre care una va fi plantată în *Orăștie*, alta în Brașov, Satulung, Caransebeș etc.

*

„Foaia Pedagogică", care dela Anul-Nou nu se mai alătură, ca anul trecut, la »Telegraful Român«, va apare pe viitor de sine stătătoare, tot sub direcția dlui *Dr. D. P. Barcianu*, în Sibiiu.

*

Nou jude la tribunalul din Deva. Judele cercual dela Hațeg, Iosif Veress, la cererea sa a fost trecut ca jude la tribunalul din Deva.

*

Cununie. Dl Ioan Lăzăroiu, măestru pantofar în Orăștie, își sărbează Duminecă în 30 Ian. n. cununia cu Maria Grof în biserica gr.-or. din Orăștie.

*

Moarte. Aflăm cu părere de rău, că dl *George Lucaciu*, notar în Bobâlna, a îndurat o dureroasă perdere în familie prin încetarea din vieața a iubitei sale soții, care a fost îngropată în ziua de Botezul Domnului. Trimitem condolențele noastre.

*

Un pictor român, precum și un sculptor pot afla lucru la împodobirea bisericii române din Răhău (lângă Sebeșul-săsesc).

*

Producție teatrală în Blaj. Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaj, aranjază în favorul său, o Producțiune teatrală, Sâmbătă în 22 Ianuarie st. n. 1898, în sala otelului »Univers.« Se va juca piesa: *„Un secret"*, Farsă în 4 acte de R. Kneisel, trad. de *Zotti Hodoș*, de următoarele Persoane: dl Șofron Stan, d-șoara Elena Simtion, d-șoara Georgina Bucșa, dl Ioan Rațiu, d-na Matilda Nistor, d-șoara Aurelia Barițiu, dl Liviu Bitea, dl Victor Muntean, dl Adrian Furcă.

*

Advocat nou în M.-Radna. Dl *Dr. Dimitrie Magdu* face cunoscut, că și-a deschis cancelaria advocațială în Radna-de-Mureș.

FEL DE FEL

Un țigan se însurase de tinăr. Când fu să-'l ia militar căuta și el cum să facă se scape, căci îi venia greu să se despartă de nevastă-sa. Auzise pe unii, că tăindu-'și un deget poate scăpa, dar' el nu voia să se pocească, și mai auzise și că alții spuneau că sînt singuri la părinți și nu-'i lua. Când fu și el cercetat zise:

— Sărut mâna conașule, pa mine să nu ma luați, ca sînt singur la nevastă.

*

La școală:

— Care e pluralul cuvêntului copil?

— Gemeni.

*

Intre negutătorii de vinuri:

— La ce vinzi vinul roșu mai scump decât cel alb?

— Ei bravo... Dar' ce, vopseaua nu mă costă parale?

POSTA REDACȚIEI.

„Dela Deal". Rugăm să aibi nițică răbdare. N'am avut încă timp s'o cetim. Dar vei primi cât mai curênd respuns.

Dlui *A. A. N.* în *D.* Sosită după încheierea foii. Vom da, pe rênd, dela numerul viitor încolo.

Mai multora, cari așteaptă răspunsuri. Rugăm nițică îngăduință, și pe rênd răspundem la toți ori publicăm cele primite. Frățești salutări.

(297) # Convocare. 1—1

Domnii membri ai **„Reuniunii române de înmormêntare din Orăștie",** se convoacă prin aceasta, în înțelesul §-lui 14 din statute, la

întâia adunare generală

a Reuniunii, ce se va ținea la *25 Ian. st. v.* (6 Febr. n.), în sala școalei gr.-or. române din loc.

Obiectele de pertractat vor fi:

1. Darea de seamă a comitetului asupra lucrării Reuniunii dela începerea ei, până la sfîrșitul anului 1897.
2. Censurarea socotelilor încheiate cu sfîrșitul anului.
3. Eventuale interpelări ori propuneri.

Orăștie, 10/22 Ian. 1898.

Dr. Ioan Mihu, președinte. **Ioan Moța,** secretar.

Mulțămită publică.

In favorul »Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei« începênd dela 22 Maiu st. n. 1897 au mai incurs următoarele oferte benevole:

Pe lista Nr. 72. (colectantă d-na Elena P. Barbu din Sasregin) dela: Elena P. Barbu 3 fl., Patriciu Barbu 2 fl., Carolina Orbonașiu 2 fl., Ecatarina Morinoviciu 1 fl., Sidonia Popescu 1 fl., Sabina Popescu 1 fl., Cetetian Maria 1 fl., Eugenia Barbu 1 fl., Cornelia Marinovici 1 fl., Maria Ceușan 1 fl.
Cu totul 14 fl.

Pe lista Nr. 3. dela: »Arieșana« 5 fl.
Suma 5 fl.

Pe lista Nr. 114 (colectantă d-na Aurelia Boldea n. Barițiu, din Turda) dela: Aurelia Boldea n. Barițiu 2 fl. 30 cr., G. Popescu, adv. 2 fl., Dionisie St. Siuluțiu, jud. în pens. 2 fl., Nelegibil 1 fl., A. Popa 50 cr., A. Maior 50 cr., Simion Poruțiu 50 cr., Silviu Bologa 20 cr., Ioan Mesaroș 1 fl.
Cu totul 10 fl.

Pe lista Nr. 60 (colectant dl George Pap, prop. m. în Băsești) dela: George Pop, prop. în Băsești 20 fl., Alex. Ber inde, preot în Seini 2 fl., Mihai Ghirithy, capit. în Seini 1 fl., Alex. Stețiu, adv. 1 fl., G. Achim, control. 50 cr., G. Marchiș, preot Famaia 1 fl., G. Lazar, prot. în Szanislo 1 fl. 50 cr., D. Suciu, adv. în Cehul-Silv. 2 fl. Cu totul 29 fl.

Pe lista Nr. 55 (colectantă d-na Maria Cosma n. Dragosiu din Șimleu) dela: »Silvania«, inst. de cred. 20 fl.. Maria Cosma 1 fl., Andreiu Cosma 1 fl., Dr. Ioan Nechita 1 fl., Veronica Vicașiu 1 fl., Victoria Vicașiu din Hidvig 1 fl., Iulian Papiniu din Sĕcui 1 fl., Stefania Vicașiu din Hidvig 1 fl., Vas. Pătcașiu din Hatvan 1 fl., Alimpiu Barboloviciu 1 fl., Aug. Marcusiu din Șimleu 1 fl.
Cu totul 30 fl.

Pe lista Nr. 21 dela: Institutul „Fortuna“ din Rodna-vechie 5 fl.

Pe lista Nr. 17 dela: Institutul de credit »Doina« din Câmpeni 10 fl.

Pe lista Nr. 159 (colectant dl George Muntean, preot gr.-cat. î
Muntean, preoteasă 1 fl., Ioar
1 fl., George Breban, jurist 1 fl
boca, protopopeasă 1 fl. 50 cr.,
notăreasă 2 fl., Catarina Seima
Lazar Simon, adv. 3 fl., Marta
înv. 1 fl. Cu totul 1

Pe lista Nr. 53 (colectant (
Pahone) dela: Laura Ciuta 2 fl., D
1 fl., D-na Tripon 1 fl., D-na Virtic 1 fl., Silvia Pascu 1 fl. Cu totul 6 fl.

Pe lista Nr. 58 (colectantă d-na Letiția Oncu) dela: »Victoria« din Arad 25 fl, D-na Letiția Oncu 5 fl. Cu totul 30 fl.

Pe lista Nr. 126 (colectantă d-șoara Elena Mica din Odorheiu 6 fl.

Pe lista Nr. 104. (colectant dl Lazar Bistritian, farmacist în Bârlad (România) dela: Lazar Bistrițian 40 lei, Stroe Beloescu 10 lei, Nicolae Dincsiorean, archit. 10 lei, Al. Pop, prof. 5 lei, Anonim 5 lei, Emilia Bistrițian 15 lei, I. Cr. Bistrițian 10 lei, Elena Cr. Bistrițian 5 lei.

Cu totul 100 lei, în valoare de 47 fl. 60 cr.

Pe lista Nr. 148 (colectantă D-na Elena C. Cornescu, presid. la societ. »Furnica«) dela: A. G. Olanescu 5 franci, Zoe N. Nandrea 5 franci, Elena Rosiescu 3 franci, Maria Vacarescu 5 franci, Olga Stolojan 5 franci, C. Cantacuzino 10 franci, C. Argetoyan 5 franci, C. Rosiu 3 franci, Elisa Manliu 3 franci, Maria C. Arion 5 franci, Nelegibil 5 franci, Ch. Surelean 10 franci, A. Misir 5 franci, Zoe Christescu 5 franci, F. Racoviția 10 franci, Angelo Lascar 5 franci, Catarina Brateulescu 5 franci, Helena Muntean 5 franci, Lili Hernia 20 franci, Maria Catarji 20 franci, Maria D. Popescu 10 franci, Elena Ch. 20 franci, Emilia S. Pascu 3 franci, Elena C. Grigorescu 3 franci, Maria Balcescu 10 franci, S. Balcescu 5 franci, Elena C. Cornescu 10 franci.

Cu totul 200 franci, în valoare de 95 fl. 20 cr.

Pe lista Nr. 160 (colectantă D-na Leontina Pop din Bozieș) dela: Leontina Tr. H. Pop 2 fl., Ana Zehan 2 fl., Charlotta Golian 1 fl.
Cu totul 5 fl.

Pe lista Nr. 113 (colectantă D-na Anastasia Moldovan din Boița) dela: Anastasia Moldovan 3 fl, Valeria Dr. Moldovan 2 fl., Virgilia Lazaz 1 fl., Ioan Perian 50 cr., Georgina Dregan 1 fl., Leontina Bălaș 1 fl., Valeria Ambrus 1 fl., Florea Stanca 1 fl., Lucreția Stanca 1 fl., Alexandru Perian 1 fl.
Cu totul 12 fl. 50 cr.

Pe lista Nr. 71 dela: Reuniunea de împrumut »Speranța« din Borgo-Prund. 2 fl.

Pe lista Nr. 82 (colectantă D-na Elena Murĕșan din Brașov) dela: Elena Murĕșan 2 fl., d-na Elena M. Groza, Buzeu 2 fl., N. N. din Brașov 1 fl., Maria I. Murĕșan, Brașov 2 fl., F. A. din Brașov 10 fl., Ana Petra, Petrescu, Brașov 1 fl., N. S., Brașov 1 fl Amalia Chifa, Brașov 1 fl, Frații Stanescu, Brașov 5 fl., Maria Burduloi, Brașov 1 fl., N. N., Brașov 5 fl. Cu totul 31 fl.
suma totală *349 fl. 80 cr.*

Adaugând la aceasta Suma de 710 fl. 68 cr. întrată pe listele publicate mai înainte în prețuitul D-Voastră ziar resultă cu totul suma de *1060 fl. 48 cr.*, care întreagă sĕ află depusă spre fructificare la însoțirea „*Huneadora*“ din Deva.

Rugăm deodată pe toți acei P. T. domni cari au primit liste de contribuiri dela Reuniunea noastră, sĕ binevoiască a ni-le retrimite cu ori-ce resultat, avênd sĕ încheiem și noi socotile anuale.

Deva, 11 Ianuarie n. 1898.

Pentru Reuniunea femeilor rom. din com. Hunedoarei:

Elena Pop Hosszu-Longin
președintă.

Pentru redacție responsabil: **Petru P. Barițiu.**

Păziți-vĕ sănĕtatea!

Tuturor celor-ce sufer de **boale de piept**, de **boală de apă**, de **mistuire neregulată**, **dureri de stomac**, de **reumatism**, **guturai** și alte boale lăuntrice, apoi pentru **boalele de copii** se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

... strict după îndrumările celebrului ... p, și întrebuințate cu cel mai mare ... de mii de bolnavi.

... pot căpĕta de-adreptul sau prin postă ... la farmacia dlui ***Dr. Iulius Schopper*** Oravița (Krassó-Szörény m.).

☛ ***Catalogul tuturor medicamentelor ...eacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la ...erere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!***

(281) 5—10

Catastrofă n'a ve... după spusa unor ... cu 40—50 de ani. *Paul Ivi*, Ir...

Sz. 1—1898. (294) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a dévai kir. törvényszék 1896. évi 4471. számu végzése következtében Dr. Moldovan Silvius ügyvéd által képviselt «Ardeleana» pénzintézet javára Moldovan János ellen 100 frt s jár. erejéig 1897. évi november hó 23-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 320 frtra becsült két ló, kocsi és lószerszámból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a v.-hunyadi kir. jbiróság 5606 1897. számu végzése folytán 100 frt tőkekövetelés, ennek 1894. évi január hó 28. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 73 frt 22 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Felpestesen alperes lakásán leendő eszközlésére **1898. évi január hó 31. napjának délelőtt 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt V.-Hunyadon 1898. jan. 7-én.

Daczó Ernő,
kir. bir. végrehajtó.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĔȘTIE.

Nr 10/1898

Convocare.

(296) 1—

P. T. acționarii institutului nostru prin presenta se învită la a

XII-a adunare generală ordinară

ce se va ținea în localul institutului în **24 Februarie st. n. 1898 după ameazi la 2 ore,** cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul anual al Direcțiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Statorirea bilanțului anual.
4. Votarea absolutorului pentru gestiunea anului expirat.
5. Impărțirea profitului curat.
6. Programa, planurile și preliminarele referitoare la zidirea caselor din Strada Tîrgului.
7. Alegerea alor 3 membri în Direcțiune pe un nou period de 5 ani.
8. Eventuale propuneri insinuate conform §lui 28 din statute.
9. Exmiterea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală.

P. T. acționari, cari doresc a participa la adunarea generală, sĕ binevoiască a-'și depune acțiile la cassa institutului conform prescriselor §-lui 20 din statutele societății.

Din ședința plenară a Direcțiunii, ținută la 21 Ianuarie 1898.

Iosif de Orbonaș m. p.,
președinte.

Dr. Ioan Mihu m. p.,
director executiv.

Publicațiune.

Bonul composesoratului *Petru Popovici et cons.* (fost al baronului Bornemisa) din *Sântă-Măria-de-peatră* (Kő-Boldogfalva, comitatul Hunedoarei), dimpreună cu toate realitățile aparținĕtoare lui, **moară cu 3 roate pentru făină simplă,** 2 târguri de țeară, dintre care unul cunoscut sub numirea de «Târgul Cucului», ce se ține în Mercuria 1-a după sĕrbătorile Sf. Pași, este dintre cele mai renumite târguri de oi din Transilvania, se va exarênda pe calea licitațiunii publice, pe un period de 6 eventual 3 ani, la **17 Februarie st. n. a. c. ant. m.** în fața locului.

Prețul strigării e de *1850 fl. v. a.*, după care este a se depune un vadiu de 10% înainte de începerea licitațiunii.

Condițiunile de licitațiune se vor putea vedĕ cu ocasiunea licitațiunii, și până la ziua licitațiunii la subscrisul. — *Eventual se poate exarênda și moara separat.*

Sântă-Măria-de-peatră (p. u. P.-Kalán), la 15 Ianuarie 1898.

Pentru composesorat:

Petru Popovici,
preot gr.-or. și comproprietar.

(295) 1—2

Intreprinzĕtor român!

Subscrisul am onoare a face cunoscut onoratului public român, îndeosebi însĕ onoratelor *comitete bisericești și școlare* din comitatul Hunedoarei, că iau în intreprindere și îndeplinesc zidiri de

Case, școale și biserici,

după ori-ce plan, lucru bun, cu prețuri cât se poate de cinstite, ușoare.

La trebuință gătesc însumi întreg planul de zidire!

Am zidit până acum frumoasele ***școli*** *din comunele* ***Romos, Romoșel, Balomir, etc.*** *In* ***Orăștie: școala catolică, asilele de copii, sinagoga evreilor, sala de gimnastică a collegiului etc.,*** *ear' acum am în intreprindere* ***biserica din Beriiu și cea din Câmpuri-Surduc,*** *și alte edificări.*

Recomandându-mĕ binevoitoarei atențiuni a publicului nostru și din alte părți, semnez cu multă stimă

(164) 15—15

Nicolae Părău,
edificător, în Orăștie.

„MINERVA“ institut tipografic în Orăștie.